

Inserati se sprejemajo in velja ristiopna vrsta:
3 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "
Pri večkratnem tiskanju se cena primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gi. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gi. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden sicer v torek, četrtek in soboto.

Lienbacherjev šolski predlog pa gospodska zbornica in vlada.

Z Dunaja 6. marca.

Gospodska zbornica bode te dni obravnavala Lienbacherjev šolski predlog. Dotične seje bodo jako važne, ne zaradi predloga samega, ki ga je poslanec Beer imenoval skledico leče, ampak zavoljo posledic, ki jih ima ta predlog za vlado in konservativno večino državnega zbora, kakor bom dokazal pozneje. Zato sta bila pa že k prvi seji 5. t. m., ko se je imel obravnavati ta predlog, prišla nadškof Solnograški in kardinal Schwarzenberg iz Praga.

Liberalci bi silno radi vidili, da bi gospodska zbornica zavrgla od poslancev sklenjeno postavo in njihovi listi to skoraj vsaki dan povdarjajo in priporočajo. Pa težko se bode godilo tako, kakor si oni želé. Vstavoverna stranka ima v gospodski zbornici sicer še zmerom večino, vendar pa so se konservativna, srednja in liberalna stranka dogovorile, da bodo v komisijo, ki bode pretresala dotični predlog, volili 9 liberalcev, 3 ude konservativne in 3 srednje stranke.

Srednja stranka pod vodstvom kneza Richarda Metternicha se hoče glede znižanja šolstva pridružiti konservativni stranki, ki staja na čelu knez Karl Schwarzenberg in grof Franc Falkenhayn. Ta stranka namreč prevede, da je tako skrčenje za kmečko ljudstvo potrebno, in da so dotične želje opravičene. Pripravljena bi bila celo še privoliti, da naj se tudi šolsko nadzorništvo zopet izroči duhov-

ščini, tega pa nikakor neče privoliti, da bi imeli deželni zbori pravico, glede šolstva delati kake premembe. Gospodje srednje stranke so še zmerom strogi centralisti, ki menijo, da je najbolje, ako so vse pravice in vse oblasti zedinjene v eni roki in sicer v središču na Dunaji, in imajo dežele kolikor mogoče malo govoriti in določevati.

Pa menda tudi dobrohotna skrb za liberalno manjšino državnega zbora jim navdihuje ta strah pred deželnimi zbori. Ako namreč državna postava deželnim zborom prepušča pravico skriti šolstvo po potrebah dotičnih dežel, si tudi liberalni zbori ne bodo več upali upirati se takemu skrčenju, ker se ne bodo mogli več izgovarjati, kakor doslej, da tega državna šolska postava ne pripušča. Ako bi se pa vendar le še upirali, prišli bi pri kmečkemu ljudstvu ob vso veljavo in vse zaupanje, ker ono odločno zahteva, naj se dolžnost v šolo hoditi neboliko skrči. Vsled tega bi se kaj lahko primerilo, da bi morali liberalni poslanci, ki so v državnem zboru tako odločno oporekali Lienbacherjevemu predlogu, v deželnih zborih glasovati za skrčenje šolstva, ako se nečejo zameriti svojim volilcem. Saj si iz tega vzroka liberalni poslanec Poš iz Štajarskega še v državnem zboru ni upal glasovati zoper Lienbacherjev predlog, ker je vedel, da bi ga kmetje potem gotovo nikdar več ne volili za svojega poslanca, ako bi hotel zagovarjati šletno obiskovanje šol. Da bi toraj ti liberalni gospodje ne prišli v to tako neprijetno zadrego, skuša srednja stranka, gospodske zbornice Lienbacherjev predlog tako

preparirati, da bi bilo vstreženo željam kmečkemu prebivalstvu, obenem pa tudi pomagano liberalnim poslancem.

Ako pa gospodska zbornica deželnim zborom odvzame pravico, katero jim je hotela podeliti zbornica poslancev, potem bode s tako premembo jako slabo ustregla večini državne zbornice. Ravno to avtonomistično načelo, da naj imajo v šolskih zadevah prvo besedo deželni zbori, napravilo je poslance gališke, slovenske, dalmatinske, bukovinske, in tudi česke pa tirolske, da so glasovali za Lienbacherjev predlog, ki njihovih dežel prav nič ne zadeva. Ako toraj gospodska zbornica to načelo zavrne, česki in gališki poslanci ne bodo po nobeni ceni hoteli glasovati za predlog, kteremu bi primanjkovala ta bistvena avtonomistična podlaga.

Ali tudi vladi bi gospodska zbornica s tako premembo šolskega predloga jako malo ustregla, ampak jo spravila, kakor sem že v začetku omenjal, z večino državnega zbora vred v veliko nevarnost. Ta postava bi bila namreč jako dobrotna za nemške kronovine, ki so se v zadnjem času tolikanj pritoževale o prevelikih bremenih, ki jih bodo morale nositi vsled novega zemljiškega in hišnega davka. Poslanci teh dežel so naravnost rekli, da bodo prevzeli nova bremena, ako se znižajo stroški, ki jih jim prizadeva šolstvo. Kmečki poslanec Oberndorfer je bil o priliki šolske obravnave izračunal, da bi imela samo njegova občina vsako leto okoli 6000 gld. dobička, ako bi otroci namestu 8 let 6 let v šolo hodili. Razun tega bi občine tudi mnogo pri-

Amerikanska pisma.

IX.

St. Josef 16. februarja 1881.

Predragi prijatelj!

Danes ti pišem s sv. Jožefa, v Minnesoti, kjer bivam nekoliko dni ob opravih pri sorodnikih. Kaj več o tem mestu in tudi o drugem doboš od mene brž, ko bode končan mojega potovanja popis, kterega tu nadaljujem.

Vozili smo se še celo popoldne 28. avgusta p. l. skozi Canado, ktera je zelo obljudena, toda mi smo se peljali večidel le po nezmernih planjavah, toraj o tej deželi ne morem nič zdatnega povedati. Pripada angleški kraljici, vendar so prebivalci njeni večinoma Francozi. Klima njena je slovela za najmilejšo vse severne Amerike, pa temu baje ni tako, kajti v kljub prizadevanju in vabljenju vseh njenih agentov le malo ljudi izpotuje tjekaj, da prebivalci Canade raje zapuščajo svoj kraj in se selijo sem v Minnesoto, ktera je skoro najrodovitnejša izmed vseh zedinjenih držav, kar pričajo najbolj statistična poročila o pridelkih in ljudsko številjenje minolega leta.

Bilo je okolo šeste ure zvečer, ko pridemo do vode. Kakor je bilo videti, je tukaj konec železnice, menil sem, da bomo morali presteči se, toda predelili so vlak na dva kosa in potisnili vse skupaj, vlak in nas, v vodo, ne, na zelo majhno ladijo; jaz sem stal na kčacu zadnjega voza, tako da je bil konec ladije, ktera je brez vse ograje, komaj en meter od mene oddaljen. Tu me je pri vsem pogumu malo mraz stresel, kajti ko bi se ladija na sprednjem koncu prizdignila nekaj čevljev, imeli bi mi lepo priložnost z ladije zvoziti se v jezero, ktero meji Canado in Michigansko državo. Vozili smo se morda kakih deset minut čez to jezero, ktero tudi mrgoli malih in velikih ladij in parnikov. Ko pridemo h kraju, zavozijo naš vlak zopet na suho, in kmalo na to nam konduktér naznani, da smo v Detroit-u.

To mesto je zelo važno zavoljo svoje kupčije s sadjem, česar sem se tudi sam prepričal. Ni je prodajalnice, da ne bi imela sadja, s kterim kupčuje „wholesale and retail“, in kterega razpostavlja pred prodajalnico toliko, da bi se lahko otroci skrivali med posodo, pa vendar nihče ne zmakne ne tene jabolke. V Ljubljani bi pobalini kaj hitro praznili polne

posode, in tudi magistrat ne bi kaj tacega trpel, a tu je to vse drugače.

Bili smo v Detroitu kake tri ure, ktere so nam kaj dobro došle: prvič, da smo se umili, kajti tu postane človek po dolgi vožnji pri odprtem oknu od prahu tako črn, ko da bi bil z dimnika in saj prišel, zato imajo pa tudi vsi kolodvori prostore za umivanje; drugič pa, da smo si svoje želodce pošteno okrepcali.

Tu moram omeniti nekaj, kar se po drugih deželah ne nabaja, in kar je dokaz, da hočejo Amerikanci tudi pri vsaki najmanjši reči imeti svojo posebnost; tako n. pr. stane večerja 30 centov ali okolo 80 soldov vašega denarja, ktere pa plačaš, če sneš 12 porcij in vse, kar je na mizi, ali pa le majhen krožnik juhe, vse eno je; tu imaš kar hočeš, če ti je všeč, snej vse to, in še enkrat naroči, ali pa pusti vse skupaj, plačati je treba, če se le k mizi vsedeš. — In ljudje se pri vsem tem prav dobro razumijo. Če pa prideš dopoldne pivo pit, dobiš prigrizljive ali „Gabelfrühstück“ zastoj, tam na mizi so jedila, zberi si, kar ti je všeč, nihče ne bo nobenega plačila za to od tebe zahteval.

Bilo je okolo devete ure zvečer, ko se

hranile pri zidanji novih šolkih poslopij, pri učiteljih itd. Po sprejemu Lienbacherjevega predloga bi se to zgodilo, zato so rekli poslanci dotičnih dežel, da se ne bodo upirali zemljišnemu in hišnemu davku, ako zamorejo svojim ljudem vsaj glede šolstva pridobiti zaželjena polajšanja. Ako pa gospodska zbornica zopet zavrže, kar je zbornica poslancev tem deželam na korist sklenila, potem skoraj gotovo ne bo mogoče teh poslancev pripraviti, da bi glasovali za novi zemljišni in hišni davek. Ako je tedaj vladi na tem kaj ležeče, da njeni predlogi o hišnem in zemljišnem davku obveljajo, potem se bo morala z vso odločnostjo v gospodski zbornici potegniti za Lienbacherjev predlog. V ta namen ne bode zadostovalo samo reči, da se vlada temu predlogu ne upira, ampak ona bo morala na vso moč delati, da bode ta predlog obveljal, ker bi sicer zgubila vse zaupanje pri kmečkem prebivalstvu, in ob enem tudi spodkopala zaupanje do večine državnega zbora. Vsakdo, komur je za porazumljenje narodov mar, mora toraj želeči, da se vlada v tem oziru odloči, preden bode prepozno, in zavoljo tako malenkostne reči kakor je predlog Lienbacherjev, same sebe ob enem pa tudi sedanje večine ne spravi v pogubo, ter popolnoma ne uniči upanja, ki ga je prebivalstvo stavilo v sečanjo vlado in v večino državnega zbora.

inicijativa in Slovenci!

Beseda „inicijativa“ pomeni tisto lastnost, s katero si človek sam kaj izmislil in dovrši, ali če si že stvari ni sam izmislil, da vsaj izvršite te misli sam prične, da ga ni treba k vsaki stvari vedno dregati ter s silo primorati. Narodi, ki niso še popolnoma razviti, imajo navadno kakor nedorasel človek sploh malo te lastnosti; oni so malomarni, dremajoči. Treba jim je povsod priganjačev in voditeljev, ker sami prave poti ne najdejo, ali pa so preboječi, da bi kako stvar pričeli. Med take žalibog s premajhno inicijativo obdarovane narode spadamo tudi mi Slovenci. Pri nas je dobre svete dajati prazno delo, nihče se ne zmeni zanje, nobeden noče prvi začeti, da bi se kaka stvar tudi dejansko izvršila. Časnikarstvo ima lepo nalogo malomarno ali nevedoče ljudstvo buditi, na delo klicati ter

ga vneti. Časnikar vendar svojo dolžnost stori, ako stvar pojasnuje in pravi položaj vedno kaže, ter potem dostavlja svoje svete, kako in kaj naj bi se delalo, da se kak blagor pridobi ali kaka škoda odvrne. Ne more pa se od časnikarja zahtevati, da bi bil vse ob enem: časnikar, vojskovodja, podvzetnik; da bi on podvzetje založil; da bi on po deželi hodil in podpise nabiral za kako peticijo, da bi on vsakemu posebej branil pred sodnijo jezikovno ravnopravnost, da bi on vse potrebne knjige spisaval, jih zakladal, potem pa jih še raznašal in ljudem ponujal. Pri nas pa skoraj tako kaže, da bi morali časnikarji vse sami storiti; kajti sto in sto dobrih svetov se je po naših časnikih priobčilo, pa kdo se je zmenil zanje, kdo jih je izvršil? ali izvrševati tudi le poskušal? In vendar so bili nasveti stavljeni v korist celote naroda, nikakor pa ne v korist časnikarjev. Kolikokrat so že časniki naglašali korist in potrebo posojilnic po deželi, in vendar je ni moč take posojilnice na noge spraviti, ker tisti, kterim so okoljšine ugodne ter imajo tudi pomočke v rokah, malomarno gledajo ter čakajo, kdo bode začel. To bodi le izgled, kako pri nas beseda svet nič ne izdā. Beseda je in ostane le glas vpijočega v puščavi, dobri sveti so le bob ob steno. Na Kranjskem menda bodo časniki zastoj pisali o posojilnicah; pred jih ne bo, dokler se ljudem ne bo kak jud tako rekoč vsilil ter vboge potem do belih kosti zglodal. Ravno taka je z narodnim jezikom po šolah in uradnih. Minister Pražak je sam rekel, da zato nemškega uradovanja ne odpravi, ker ni nobenih pritožb zoper to iz Slovenskega. Mi smo našim bralcem reč dosti jasno razložili v članku: „Sami smo krivi“, pa že prej vsaj kakih stokrat; rekli smo v omenjenem članku, naj se naši rojaki potegnejo za narodni jezik v uradnih, naj ob enem spišejo in odpošljejo pritožbe na državni zbor, da minister ne bo mogel reči, da ni nobenih pritožb zoper nemško uradovanje. Mislil bi človek, da na tako jasen migljej, kakor ga nam je dal minister Pražak, bodo vse mesta in trgi slovenski hiteli ter podpisovali prošnje za slovensko uradovanje? Kaj še! Še mezinca ne ganejo! Pri nas ni inicijative. Pri Čehih je to vse drugače. Na migljej iz Prage oglasi se [kar na stotine českih mest in občin, ter z jednim glasom za-

hte vajo svoje pravice. Še ni dolgo, kar je „Politik“ svetovala, naj se česke občine oglašijo v zadevi pražkega vseučilišča, ter naj povdarjajo pravico českega naroda do te visoke šole.

V malo dneh se je oglasilo že mnogo českikh občin, med njimi Praga sama, in ni dvoma, da bo število teh občin narastlo, kakor prejšnjekrate o takih prilikah, na stotine. Pri nas pa bi bilo treba, da bi časnikar, kedar je s svojim delom gotov, sam spisal peticijo, potem jo na svoje stroške tiskati dal, potem romarsko palico v roke vzel ter na svoje stroške podpise nabiral! Najdejo se še tako mogočni in bedasti ljudje pri nas, ki mislijo, da so že s tem dovršili kako slavno patriotično delo in prinesli neznansko žrtvo za domovino, ako dajo kaki prošnji svoj žlahtni in dragoceni podpis! Utrujeni in razburjeni od take „težke“ in „nevarne“ (!) domovinske žrtve, se bahajo potem v krčmi: „ne vem, kaj spet za eno neumnost podpisujejo, pa jaz sem se vendar podpisal (režež!), saj obesili me menda za to ne hodo. Nekaj mora vendar človek za narod storiti!“ (Zares junaško!) Sto in stokrat smo že rekli, naj naši ljudje ne jemljejo nemških dopisov od uradnih, naj zahtevajo slovenske, ker to pravico jim cesarska vlada v roke daje. Le tako so nekaj Lahi prisilili in pridobili ravnopravnost; tako delajo zdaj Čehi, in ni dvomiti, da se jim bode enako dobro izšlo. Naj bi bilo pri nas enako delo, bi dozoril tudi enaki sad. Naj bi bile iz začetka tudi kake sitnosti, pri kakem začetku jih pa ni? To se mora zavoljo pravičnosti ideje pretrpeti, slednjič bomo pa vendar premagali; Toda kaj tacega svetovati našim ljudem: „Kaj imam jaz od domovine? Čemu se bom jaz vojskoval? Naj se taki vojskujejo, ki so za to!“ tako in enako se bode govorilo. Kdo pa je „za to“? Morda le časnikar? Ali on edini bo vse narodne pravice branil in ubranil? Ali on piše edino le v svoji koristi, kadar za narodne tirjatve, za narodne pravice piše?

Tudi narodne šole bi mi lahko prej dosegli, ko bi se hoteli nekoliko zanje poganjati. Ministerstvo in državni zbor bi morali bombardirati z vednimi prošnjami, naši poslanci bi morali na ves glas vpiti in če treba, tudi malo ropotati na Dunaji. Moralo bi več slovenskih mest, cela dežela vkup stopiti in ustanoviti na lastne stroške prvo slovensko gimnazijo. Tudi Čehi so tako delali, a zdaj so s tem postopanjem prisilili, da je vlada na državne stroške prevzela tiste šole, ki so jih česke občine same ustanovile, in tako so zdaj občine žrtev rešene, imajo pa vendar narodne šole zagotovljene. Kdaj se bomo Slovenci vspeli do take kreposti in srčnosti? Kdaj, prašamo, bomo videli pri nas kaj „inicijative“? Brez tega ne upajmo nobenega vspeha. Brez tega bomo čez 20 in 50 let tam, kjer smo danes. V tarjanji in javkanji še ni nikoli nič prida sadu dozorelo, tudi pri nas se ga ne moremo nadejati, dokler ne bomo vstrajno delati začeli.

Politični pregled.

V Ljubljani 9. marca.

Avstrijske dežele.

V gospodski zbornici imajo gruntno vcenitev v pretresu. Baron Apfalter je zagovarjal centralno komisijo. Baron Tinti je namreč centralni komisiji krivičnost očital, ter trdil, da je Čehom in Kranjcem preveč davka odpustila. Nemškutarska večina gospodske zbornice bi toraj rada delo zavrgla, ali pa vsaj tako zasukala, da bi Slovani več pla-

podamo zopet na kolodvor, kjer je vse polno popotnikov pričakovalo vlakov, kajti imeli so očitno trije ob enem na razne kraje. Tu najdeš kaj izvrstno podobo ameriškega življenja; tu vidiš zamorce poleg belih paradirati s svojimi črnimi „ladies“, tam sedi ošaben Yankee na tleh v največem prahu hlastno požirajoč resnične in lažnjive časniške novice; tu se dere zopet nekak agent ali kaj nad vozačem, ker mu je škrinjno odrgnil, tam pa mali dečki z največim krikom prodajajo časnike, še čisto mokre — „en cent vsak, gospoda“, — itd.

Kmalu na to smo posedli zopet po vozovih; naš vlak je imel veliko popotnikov. Sicer pa vkljub temu, da železnice dveh treh vozničnih družb od enega in do istega kraja vozijo, so vendar vlaki zmeraj popolnoma polni; v prvi vrsti so Amerikanci, kteri se vozijo od kraja do kraja le zato, da si pobijajo dolgi čas; potem agenti, kterih tu vse mrgoli, potem evropski izseljenci, kteri delajo že precej veliko, omenjenja vredno število potujočega občinstva.

Drdrali smo iz Detroita z navadno naglostjo. Zunaj mesta je mnogo tovarn, ktere tudi ponoči delajo; iz dimnikov nekterih go-

rel je plin, na daleč okolico razsvetljevajoč. Toda tamna noč zagrnila je vse s svojim krikom, tako da mi ni bilo moč ogledovati okolice; naslonil sem se toraj nazaj na klop in kmalo trdno zaspal. Ko se drugo jutro zbudim, [bilo je solnce že precēj visoko na nebu; pogledam skozi okno in pred seboj vidim veliko Michigansko jezero, kterega je pa tukaj le majhen del videti, vendar toliko, da čez-nj suhe zemlje ni videti. Daleč pod pozorjem videti so bili precēj veliki jadralniki, bolj v bližnji pak parniki, kakor so navadni po naših ameriških rekah, namreč da imajo za dej kolo, ktero jih goni in je od 12 do 18 čevljev široko. Te ladije imajo svojo prednost zato, ker plavajo komaj dva čevlja globoko, in so spodej plošnate, toraj ne obtičijo tako naglo v pesku; za reke kakor nalašč.

Jezero nam je zginilo izpred oči, kmalo smo se peljali memo tovarn, pozneje med hišami in po živahnih ulicah; kjer je zvonec našega urno dirjajočega vlaka zvonil: „iz poti!“ — in kmalo nato se je vstavil vlak na kolodvoru mesta — Chicago. O tem mestu prihodnjič več.

A. Obreza.

čevali! Tudi v šolskem vprašanji se gosposka zbornica po robu postavlja. Ona hoče namreč Lienbacherjev predlog, naj se šolska dolžnost skrči na šest let, kateri predlog je bil v zbornici poslancev sprejet, zopet zavreči ter mu dati drugo podobo.

Konservativni poslanci pa so nad tem razljuteni, ter žugajo, vlado zapustiti v drugih vprašanjih, če ona ne bo pritiskala na gosposko zbornico, da šolsko postavo sprejme.

Razdraženost zoper najnovejši **Stre-mayrov ukaz**, s katerim je slovenščina izključena iz cesarskih uradov, je v ljubljanskih političnih krogih velika, in mislimo, da tudi po deželi. Občno je mnenje, da morajo naši poslanci energično na nogo stopiti. Mnogi mislijo, da bo treba to malosrčno vlado popolnem popustiti in stopiti v opozicijo.

Tudi na **Českem** raste nevolja zoper sedanjo vlado. Eni zahtevajo, naj česki poslanci odrečejo vladi budget, dokler ravnopravnosti ne izvede; drugi se zopet hudujejo, zakaj česki poslanci niso glasovali za občno volilno pravico.

Vnanje države.

Irci postajajo vedno bolj predrzni in odkritosrčni. Irec Dillon je celó v angleški zbornici naravnost rekel: „Ko bi bil jaz najemnik na Irskem, jaz bi vsacega vstrelil, kdor bi me hotel iz moje hiše pregnati. Mi nimamo orožja, pa jaz bi želel, da bi ga imeli.“

Med **Angleži in Bojerci** se je sklenilo primirje. Sploh se sodi, da bodo Angleži z Bojerci mir sklenili in jim samostojnost pustili, ker se čedalje bolj množé glasovi iz celega izobraženega sveta, ki Angleže zmirljajo, da so vojsko z Bojerci lahkomišljeno pričeli, ter jim brez uzrokov hoteli vzeti svobodo. Posebno na Holandskem so simpatije za Bojerce žive.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 7. marca. (Levičarji) pa vlada in večina drž. zbora. — Prememba volilnega reda za mesto dunajsko. — Pogreb Brestelnov. — Gruša in Kosar.) Levičarji zmerom pazijo na priliko, kako bi zgubljeno oblast nazaj dobili, ter hodijo okoli, kakor rjoveč lev in iščejo požreti in raztrgati avtonomistično večino državnega zbora. Nedavno so skušali to doseči z zemljišnim davkom, ter so bili povzročili po nemških deželah silno agitacijo zoper desnico. Komaj se je ta vihar nekoliko polegel, poprijeli so se hišnega davka, da bi z njim razdejali večino državnega zbora in vlado spravili v zadrego, ali jo celo prisilili odstopiti. Tirolska dozda namreč ni imela nič hišnega davka, Solnograška in Dalmacija pa le majhnega; po novi postavi bi se hišni davek vpeljal tudi v teh deželah v enaki meri kakor drugod. Tirolci in Solnograjci so se toraj pri večerajšnji klubovi seji upirali, da nikakor ne morejo glasovati za novo postavo, ki njihovim volilcem naklada nova hremena, in Štajarci so jim pritrkavali. Pametni so se izrazili Dalmatinci. Oni sprevidijo, da posamezne dežele ne smejo in ne morejo še dalje ali morda celo za zmirom imeti posebnih prednost, zato pa novemu davku niso ugovarjali, ampak so rekli le željo, naj se hišni davek tako razdeli, da ga revnejši ljudje ne bodo več plačevali kakor doslej, in da povikšanje zadene bolj premožnje in imenitne kroge. Po dveurni razpravi se je enoglasno sklenilo, da se pri splošnji jutranji obravnavi glasuje za

nasvete večine davkarskega odseka, pri posebni obravnavi pa za imenovane dežele nasvetuje nekoliko polajšan ter tudi česki in poljski klub naprosi, da bosta glasovala za to polajšanje. Tako se je toraj nevarnost odvrnila, ki je pretila desnici, in desnica bode tudi pri tej postavi zopet pokazala svojo edinost in vzajemnost.

Dunajski mestni očetje so sprevidili, da bi bilo jako čudno, ako bi ljudje, ki bi imeli po nasvetovani premembi volilnega reda volilno pravico za državni zbor, pa ne smeli voliti za mestni odbor. Oni hočejo biti toraj liberalni ter spremeniti mestni volilni red tako, da bo smel tudi za mestne volitve vsakdo voliti, ki bode plačeval vsaj 5 gl., pravega davka. Bomo videli, ali jih bodo posnemali tudi drugje, zlasti pa, ali bode tudi ljubljanski mestni odbor tako liberalen, da bode nasvetoval enako premembo tudi za Ljubljano. Nemčurski poslanci bodo gotovo molčali, ali prav bi bilo, da to premembo sproži kak narodnjak. Sicer pa se smemo nadejati, da se bodo enake premembe nasvetovala za deželne zборе, ako se novi volilni red za državni zbor sprejme in potrdi, ker bi bilo zares čudno, da bi za manj važne in manjši zastope veljale ojustrejšje in tesnejše določbe, kakor za največega in najvažnejšega, za državni zbor.

Včeraj popoldne ob 3. uri je bil pogreb Brestelnov. Po končani cerkveni slovesnosti je Herbst pred cerkvijo preslavljal ranjkega, ki so ga potem odpeljali na veliko centralno pokopališče. Današnja „Politik“ o njegovem ministrovanju sodi tako, kakor sem ga popisal za Slovenca. Čudno je toraj, da ga liberalci tolikanj preslavlajo. Mož je bil glede osebnega značaja pošten, in hvalisanje liberalnih listov se človeku skoraj zdi, kakor bi se oni sami čudili, da se je med množino gründerjev in verwaltungsrathov našel en poštenjak Brestel!

Dunajski listi danes vsi poročajo, kar sem pisal „Slovencu“ že unidan, da se Gruša brani postati dunajski nadškof zaradi svoje bolehnosti. Ne ve se pa, kdo pride zdaj na vrsto kot kandidat za to primenitno stolico. Neki list je te dni rekel, da se zdaj imenuje zlasti Briksenski škof Leis kot naslednik Kučerjev, pa to ni kaj verjetno, ker je Leis še le nedavno škof postal. — Liberalni listi so zagnali velik hrup tudi zoper kanonika Kosarja, češ, da ne sme postati krški škof, ker je prenapet narodnjak. Menda se vlada ne bo ozirala na kričanje judovskih listov, ampak na želje in potrebe katoliškega ljudstva; ali je novi škof judom ljub ali ne, to nam ni nič mar, katoliško prebivalstvo koroško pa bi bilo z njim gotovo jako zadovoljno!

Z Dunaja, 8. marca. (Državni zbor) je danes potrdil volitev poslanca Haardta, potem pa je pričel obravnavo o novem hišnem davku. Zoper dotični predlog se je vpisalo 12 govornikov, med kterimi so danes govorili liberalci Wildauer, Auspitz, Heilsberg, Ter-lago, Bertolini. Za njimi je Poljak Čajkovski govoril za nasvete davkarskega odseka, potem pa Keil zoper nje. Po nasvetu dr Vošnjaka se je potem seja sklenila in pridejo Lienbacher, Dipauli, Zallinger, Weibel, Hippoliti in Ciani na vrsto še le v prihodnji seji.

G. predsednik je predlagal, naj bo prihodnja seja v petek 11. t. m., dr. Herbst pa je oporekal, češ, da mora biti prihodnja seja že jutri, ker je potrebno, da se reč tolikanj važna kakor hitro mogoče reši. Fux je nasvetoval o Herbstovem predlogu ustmeno glasovanje. Predsednik je pojasnil, da za jutri zato ni

napovedal seje, ker bo jutri skoraj gotovo gosposka zbornica zborovala in bi ne bilo denarnemu ministru mogoče se zborovanja vdeležiti, za četrtek pa zato ne, ker ga je neki poslanec leve stranke prosil, naj se nastavi na petek, da bode davkarskemu odseku mogoče v prihodnjih dveh dneh o nekterih važnih rečeh se razgovoriti. Pri glasovanji bil je Herbstov predlog s 153 glasovi proti 133 zavržen, levica pa je pri tej priliki zopet pokazala, da pod krinko ljudskega blagora skriva samo svoje strankarske namene.

Med sejo imel je Hohenwartov klub zborovanje, ker so se nekteri Tirolci branili pritrđiti zadnjemu klubovemu sklepu in glasovati za predloge davkarskega odseka. Razgovor bil je dolg in se bode jutri ob 11. uri dopoldne nadaljeval; Tirolci so povdarjali svoj dosedanji privilegij in nevoljo, ki bode vsled novega davka ostala po deželi, ali drugi poslanci so odgovarjali, da so posebni privilegiji sicer dobrotni za posamezne dežele, da pa o njih ne more biti govora, ako se hoče dejansko izvršiti ravnopravnost. Radovodni smo, kako se bode ta reč razmotala, o kateri sem že zadnjič pisal, da je takorekoč orožje, s katerim hoče levica zadušiti sedanjo vlado in z njo vred večino državnega zbora.

Iz Trsta, 28. febr. L. Veselica narodnega bralnega društva v Dolini. Narodna zavest se je vendar predramila iz težkega spanja v mnogih krajih, odkar je slovanščini prijaznejši veter pihljati začel. Ker da ni se še daniło, pa vendar veseljem pozdravljamo saj jutranjo zarjo. V Dolini prijaznej vasi Tržaškega brega je bila še pred malo leti na narodnem polju trda ledina, katero so pa z uspehom rahljati začeli domoljubni duhovni pastirji in učitelji. Znana je Dolina južnim Avstrijskim Slovanom po taboru, ki se je tam praznoval pred tremi leti. Začelo se je že tačas govoriti o potrebi bralnega društva v tem moralnem središču Brežanov. Pripomogla je domačej reči Dr. Bleiweis-ova svečanost, katere udeležila se je tudi Dolina, in kmalo potem rodilo se je, akoravno ne brez težav, „bralno društvo“, katero se je pa dolgo časa moralo boriti z mnogimi ovirami radi pomanjkanja primerne prostora in vsled slabih letin, radi ubožnega denarnega stanja. Da se mlado društvo nekoliko oživi, je vrli g. učitelj Vertovec predaval nekatere zimske večere o raznih znanstvenih predmetih n. pr. o avstrijski zgodovini in zemljopisji za kmete, o slovenski literaturi, o kmetijstvu, a žalibog število poslušalcev ni bilo vselej primerno hvalevrednemu trudu gosp. predavalca.

Da se obilno število zaspanih nekoliko prebudi, namenil je odbor napraviti veselico ki se je vršila 24. t. m. Mnogo gostov iz raznih krajev se nas je zbralo, preč. g. dekan Jan, načelnik bralnega društva, sprejel nas je z navadno prijaznostjo in gostoljubnostjo, za kar mu gre očitna hvala. Tudi domačega občinstva je bilo mnogo, tako da se je lepo ozaljšana dvorana kmalo napolnila. Veselica se zamore imenovati sijajna.

Slovesni govor imel je priprosti kmet Peter Ota, ki je prav goreče navduševal za obdelovanje narodnega polja. Dvogovor Slovo Črnagorca, sta hvalevredno izpeljala gospodičina Sovdat tamošnja učiteljica in že imenovani g. Vertovec, oba v jugoslavjanski obleki. Ljubav do domovine je dobro deklamovala gosp. Dolinska poštarica. Zanimivo sta igrala na citre g. Špan, Poljanski učitelj in njegova soproga. „Županova Micika“ se je prav dobro igrala. Nekateri igralci so se prav posebno

odlikovali. G. učitelj Praprotnik je izvrstno in popolnoma naravno v narodnej obleki predstavljal očeta župana. Gospodičina Sovdat je v svoji nalogi ko Micika jako dopadala. Kmet Luka Pangere je v nalogi Dr. Glažeka toliko zdravega naravnega humorja pokazal, da smeha po dvorani ni bilo mogoče ustaviti. Tudi ostala igralca gospodičina Pangerc poštarico ko gosp. Dvorska, in domači oštr Strajn ko Ljubomirov tovarš sta svoje naloge dobro izvršila. Ne smem pa zamolčati izvrstnega petja katero se je z omenjenimi točkami vrstilo, in nazoče razveseljevalo. Velike zasluge si je pridobil g. nadučitelj Bunc ko pevovodja, da je tako lepo ubrani zbor ustanovil, nekatere točke morale so se ponavljati, tako so dopadle. Za tem je sledila tombola v prid šolski mladini, z lepimi dobitki. V vsakem obziru je bila veselica lepa, sijajna, kakoršne bi na kmetih ne bili pričakovali. Nazadnje smo se vsi v Pangercjevi gostilni nekoliko okrepčali. Le tako naprej vrli Dolinčani, ne vstrašite se vsake težave; v edinosti je moč! — pokazali ste, da mnogo premorete, ako vas je resna volja; da se zopet kmali pri enaki priliki vidimo. Na zdravje!

Telegram „Slovcu.“

Z Dunaja, 9. marca.

Slovenski poslanci so sinoči pretresali odlok najvišje sodnije ter sklenili v petek vlado interpelirati, kako hoče skrbeti za ravnopravnost slovenskega jezika v uradih. Vstavoverci gospodske zbornice hoteli so včeraj pri zemljišnem davku vladi, zlasti Dunajevskemu izreči nezaupnico. Apfaltrern je zagovarjal centralno komisijo, Sapiha pa je nasvetoval peticije o zemljišnem davku odložiti. Pri glasovanju so konservativci zmagali s 47 glasovi proti 42. Apfaltrern je sicer govoril zoper, glasoval pa za vstavoverce. Davkarskemu odseku je Schaup nasvetoval zdatno znižanje nekaterih tarif za obe Avstriji, Štajarsko in nemške Tirole.

Domače novice.

V Ljubljani, 8. marca.

(Nova Stremayrova kľofuta za Slovence.)

Nekako iznensden je slovenski svet vsled nove kľofute, ki nam jo je priložil hudobni duh Slovencev, znani Stremayer, bivši minister, zdaj podpredsednik najvišega sodišča, ki je na enkrat iz necega paragrafa razsodil, da je nemški jezik edini uradni jezik na Kranjskem, in da je le edina nemščina na Kranjskem navadni jezik („landesübliche sprache“), slovenščina pa je brezpravna, vsak odlok v tem jeziku ničev in neveljaven. Kolikor so tudi Slovenci sicer zaspani, ta udarec jih je vendar nekoliko predramil, in zdaj ugibajo, kaj je storiti. — Kaj? Odločno protestirati, in sicer tako poslanci na Dunaji, kakor ljudstvo v shodih in peticijah! Menda zadnji še ni vstrelil, toraj le nikar vsake v žep spraviti, ampak spomniti se, da je človeku jezik za to vstvarjen, da o pravem času govori!

(Novačenje.) Te dni smo imeli ukanje in prepevanje po Ljubljani, ker so fante k vojakom jemali. Koliko so jih potrdili, nam še ni znano.

(Državni žebci.) Za letos je vlada prikrbela za Kranjsko 34 državnih žebcev, in sicer se nahajajo: v Selu pri Ljubljani 4 (Holštajnc, Anglo-Normanec, Lipičanec in Arabec), v Trojani 4 (Norfolčan, Lipičan, dva polukrvna Angleža), na Studencu 2 (Holštajnc, Anglo-Normanec), na Vrhniki 2 (Norfolčan, Lipičan), v Horjulah 4 (polukrven Anglež, Lipičan, dva

Anglo-Normanca), v Brezovici 2 (Lipičan, Anglo-Normanec), potem v Postojni 3, v Kočevju 2, v Cirknici 2, na Dolenskem vsega 10, na Gorenjskem pa razun teh šo 24, ki so v postrežbi pri zasebnih, kateri dobivajo zanje državno podporo. (Ti so: v Žerovnici, v Gorjah, v Bohinjski Bistrici, v Srednji vasi, v Otoku, v Stražišči, v Železnikih, v Pristavi, v gorenjem Berniku, v Imovici, v Trzinu, v Vodica, v Dragomelji, v Kaplivasi, v Škrjančevem, v Beričevem, v Pešati itd.)

(Železnica Ljubljana — Kamnik.) Kakor „Laib. Zeitung“ poroča, zbrali so se v Domžalah v nedeljo oni možje, ki se zanimajo za železnico iz Ljubljane v Kamnik, ter sklenili, v daljše pogovore stopiti z ono belgiško družbo, ki se je že prej ponudila, da hoče to železnico zidati.

Razne reči.

— Ljudsko štenje v deželah kroje sv. Štefana je pokazalo 15,608.723 prebivalcev. Od teh spada na Ogersko in Erdeljsko 13,697.999, na Reko z okolico 21.363, na Hrvaško in Slavonijo 1,191.845, na vojno Krajino (kar je še ni vtelesene) 697.516. Leta 1870 je imela cela Ogerska 15,417.327 prebivalcev, toraj se je prebivalstvo v 10 letih samo za 191.396 duš ali za 124 odstotkov pomnožilo.

Prebivalstvo Reke se je pomnožilo za 195 odstotkov, prebivalstvo Hrvaške za 45 odstotkov. V pravi Madjariji pa je število prebivalstva v mnogih krajih padlo, in to gotovo še bolj na škodo pravih Madjarov, nego statistika pové, ker so se mnogi judje, Nemci in Slovaki za Madjare vpisali. Število prebivalcev po narodnostih sicer še ni razglašeno.

— Ljudsko štenje na Nemškem je pokazalo, da ima sedanja Nemčija 45 milijonov prebivalcev. Iz večih nemških držav na vajamo: Prusija ima 27 milijonov ljudi, Bavarska 5,271.000, Saksonska 2,970.000, Virtemberg 1,970.000, Badensko 1,570.000.

Tržne cene v Ljubljani.

Pšenica hektoliter 9 gld. 43 kr.; — rež 6 gl. 61 kr.; — ječmen 4 gld. 87 kr.; — oves 3 gld. 09 kr.; — ajda 4 gl. 88 kr.; — proso 4 gl. 88 kr.; — koroza 4 gld. 88 kr.; — krompir 100 kilogramov 3 gld. 40 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. — kr.; — masla kilogram 80 kr.; — mast 80 kr.; — špeh frišen 60 kr.; špeh prekajen 80 kr.; jajce po 2 kr. mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 48 kr.; — teletnine 60 kr.; — svinjsko meso 56 kr. — Sena 100 kilogramov 2 gld. 50 kr. slama 1 gld. 62 kr. 100 kil; drva trde 6 gld. 20 kr. mehke 5 gld.

Dražba

premičnega blaga.

Podpisani naznanja, da se bode po ranjcem gospodu kanoniku Antonu Mlakarju v Novem mestu zapuščeno premično blago: pohišna priprava, oblačila, preobleka in razna prtenina, vinski sodi, vinski tešk (preša), kuhinjsko orodje, homeopatične knjige, homeopatična zdravila ter druga premičnina **14. dan marca 1881 dopoldne** od 9. ure naprej in če bo treba tudi še drugi dan po prostovoljni dražbi prodajalo.

Dr. Albin Poznik,

(2) c. kr. notar in sodn. komisar.

Le dobra stvar se hitro prikupi.

Komaj je tri leta, kar sem prišel iz Novoga Jorka v London, da angleško deželo soznanim z mojim novim izdelkom. Začel sem z malim, ter odprl početkom le

majhno delavnico in pisarno. Pošiljal sem moj izdelek v malih zabojih na ogled in poskušno po Angleškem, Irskem in Skotskem. Moj ekstrakt bil je povsodi z veseljem sprejet, in že v prvem letu se je naročilo pri meni 200.000 flaš. Mnogi so se naročili še le potem, ko so dobro moja izdelka že sami poskusili. Druga je priporočal drugemu, in tako je moja obrtnija dobro napredovala.

Iz začetka, prej da sem ljudi s svojim izdelkom soznani, imel sem več stroškov s pošiljanjem, ko dobička. Zanesel sem se pa na to, da se mi bo to pozneje splačalo, kadar bodo ljudje moj izdelek že poznali in ceniti vedli. V tem se nisem motil. Dobil sem toliko priznanja in naročil, da sem svojo delavnico kmalo razširiti moral. V drugem letu se je naročilo pri meni že 600.000 flaš. Zahvalnih pisem sem dobival toliko, na stotine in tisuče, da jih že nisem vedel kam devati. Enoglasna bila je hvala mojega „shaker-ekstrakta“. Tako se namreč imenuje moj izdelek, in je izvrstno zdravilo za boleznin na jetrah in v želodecu. Najprej se je razširilo to zdravilo po Angleškem. Po dolgih študijah in preiskavah sem se namreč prepričal, da največ boleznin prihaja dandanašnji iz želodeca in iz jeter. Iznašel sem zoper te boleznin zdravilo „shaker-ekstrakt“, in ko sem se v Ameriki prepričal, da je mnogim pomagalo, sklenil sem, prinešiti ga tudi v Evropo. Pa nisem prišel v Evropo kot klativitez, kajti vodil sem tam veliko kupčijo in imel sem več ko zadosti za življenje. Moja kupčija se je v tretjem letu še bolj razširila; samo na Angleškem sem prodal 900.000 flaš, v treh letih skupaj tedaj 1,700.000 flaš, in to je gotovo mnogo za začetek v tako kratkem času. Slaba stvar bi se ne bila tako prodajala. Na Angleškem so brž spoznali, kako dobro zdravilo je „shaker-ekstrakt“ zoper slab želodec in boleznin na jetrah, in da je res mnogim pomagal, se vidi že iz tega, ker se ga je toliko pokupilo. Tolika spridevala od vseh krajev dale so mi pogum, da sem svojo kupčijo že razširil na druge dežele.

Želodec se kmalo pokvari, ta bolezen pride kakor tat v noči, zdravilo za to pa je „shaker-ekstrakt.“

Če je želodec pokvarjen, boli človeka v prsih in na straneh, včasih tudi v križu; človek je zaspan in slabe volje, usta imajo čuden duh, na zobeh je polne sline neprijetnega vzduha. Človeku se ne ljubi jesti, in na želodecu leži nekaj, kakor kamen. Oči so vdrti; roko in nogo so mrzle in mokre, kar pride od mrzlega pota. Bolnik je vedno zaspan, in če prave spi, mu vendar nič ni bolje; čez nekaj časa postane siten, razdražljiv in teman, v sreču mu je, kakor bi se nečesa bal. Glava je omotična, posebno, kedar človek vstane; čeva postanejo trde, koža pa suha in gorka. Kri je težka in se nerada po žilah vali; belina v očesu postane rumena. Bolnik pogosto živež izbljuje in občuti pri tem kislina ali pa sladkikast okus. Včasih tudi sroce toleče, da bolnik dostikrat misli, da je na sreču bolan. Oči slabo vidijo, kakor skoz meglo, človek postane klavern in slab. Kmalo se prikaže tudi kašelj, početkom suh, pozneje pa z zelenkastim izmetkom. Te prikazni ne pridejo vse na enkrat, ampak zapored; pa dostikrat jih je več na enkrat opazovati.

Lastnik A. J. White v Frankobrodu na ML

Zaloge imajo: na Dunaji: stara c. k. vojna lekarna, I. na Stefanovem trgu; Fr. Pleban, lekar; V. Tvrdy, lekar „pri zlatem jellenu“, Kohlmarkt I.; C. Egger, lekar „pri rudedem raku“, I. hoher Markt; B. Bibus, lekar „pri labudu“, I. Schottenring; Ph. Neustein, lekar „pri sv. Leopoldu“, I. Plaukengasse 7.; J. Weis, lekar „pri zamoren“, I. Tuchlauben 27; dr. Ehrmann, lekar „pri sv. Brigiti“, II. Brigittaplatz; M. Sobel, lekar „pri medvedu“ II. Taborstrasse; dr. Aleks. Rosenberg. III. Radetzkyplatz; lekarna am Rennweg, III. Ant. Mayer-ja; dr. J. Lamatsch, lekar „pri sv. Trojici“, IV. Wiedener Hauptstrasse 16.; M. Zavaros, lekar „pri križu“ VII. Mariahilferstrasse 72; Jul. Herbabny, lekar „pri usmiljenju“, VII. Kaiserstrasse 90; Ludvik Lip, lekar „pri zlatem slonu“ VII. Stiftgasse; C. Firbas, lekar „pri sv. Ani“ IX. Währingerstrasse.

Po raznih deželah: v Zagrebu: M. L. Fink, lekar, in S. Mittelbach, lekar „pri Salvatoru“; v Osterlici: A. Prikril; v Badenu: G. Schwarz; v Belcu: (Galicija) Jos. Gross, lekar; v Brnu: F. Eder; v Bozenu: H. Spretter; v Bräu: Ferd. Fleck, drogist; v Brodu: (Galicija) E. Kiska; v Pešti: Jos. pl. Török, lekar, Königsgasse 12; v D. Földvaru: Jos. Pl. Pap; v Gmundenu: A. Raymann; v Iglavi: V. Inderka; v Inomostu: Fr. Winkler; v Kančugi: (Galicija) R. Heger; v Karlovcu: Z. Findeis, lekar; v Celovcu: P. Birnbacher; v Krakovem: Jos. Trauczynski; v Kremsu: S. E. Kleewein; v Kutnihori: Pr. Slavnik; v Ljubljani: Jul. pl. Trnkoc; v Leovu: Peter Mikolaš, in K. Križanovski; v Lincu: A. Hofstätterja dedič, in A. Rupert; v Meranu: A. Pan; v Milovki: (Galicija) M. Quirini; v Miskolczu: dr. M. Herz; v Nitri: Kornel Tombor; v Novemestu: C. B. Grossinger, lekar; v Novemčičinu: Jul. Neusser; v Oedenburgu: A. Reckert; v Pančovi: W. H. Graff; v Plznu: E. Kaiser; v Pragi: Jos. Fürst na Poršöi; v Prerovi: Ig. Psota; lekar „pri zlatem orlu“ v Pressburgu: Fr. Henrici, lekar „pri sv. Trojici“, in Rud. pl. Sözl, lekar „pri sv. Martinu“; v Presnicah: A. Griessl; v Reichenbergu: Jos. pl. Ehrlich; v Saazu: V. Kraus, drogist; v Sangerbergu: Jos. Ziegler; v Solnogradu: dr. pl. Sedlitzky c. k. dvorni lekar; v Šemnicu: Fr. Sztankay; v Sternbergu: (Morava) A. Ferkl; v Segedinu: Karl pl. Barscsy; v Opavi: A. Plahky; v Temešvaru: C. M. Jahner, lekar Hunyadigasse; in Stefan Tarczay, lekar „pri Mariji pomagaj“; v Ogersk. Hradišu: Jos. Stanel; v Vinkovcih: L. pl. Alemann; v Varaždinu: G. Hoehsinger, lekar; v Welsu: K. Richter; v Dunajskem Novemestu: Fr. Kolčarš, lekar. (7)